

РИЗИК ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА ФАКТОРИ, ЩО НА НЬОГО ВПЛИВАЮТЬ

Барановська Олена

Науковий керівник: доц. Крухмаль О.В.

**ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»**

Основним критерієм визначення конкурентоспроможності банківського продукту є його ціна. Саме вона формує перше враження клієнта та впливає на його вибір. В такому випадку для банку завжди буде існувати ризик формування ціни на продукт, який не сприйметься ринком. Це в свою чергу обумовлене впливом багатьох факторів на процес ціноутворення, інформацію про які, банк обов'язково повинен поновлювати та використовувати в процесі ціноутворення, лише тоді стане можливим формування ціни, яка забезпечить банківським продуктам конкурентоспроможність на ринку. Та на жаль в сучасній практиці не існує єдиних напрямків та підходів аналізу таких факторів, тому кожен банк самостійно приймає рішення в даній сфері. Отже, тема даної роботи є актуальною і потребує більш поглибленого вивчення.

Цінові ризики під час встановлення ціни на банківські продукти виникають значною мірою через те, що на даний процес чинить вплив велика кількість факторів, зокрема зовнішніх та внутрішніх. Особливої уваги, зазвичай, приділяють саме зовнішнім факторам так, як їх вплив є практично неконтрольованим. Також вплив факторів даної групи дуже важко оцінити.

Основна проблема в роботі з даною групою факторів полягає в тому, що не існує єдиних та точних методик аналізу. Так одним з найбільш впливових факторів є рівень конкуренції на ринку банківських продуктів. В сучасній науковій практиці не існує єдиної методики для оцінки рівня конкуренції між суб'єктами ринку. Загальноприйнятим є розрахунок таких індексів: індекс концентрації; індекс Херфіндаля-Хіршмана; індекс Холла-Тідемана; загальний індекс галузевої концентрації [1]. Ці методи домінували до 1980-х років. З часом було зрозуміло, що апроксимація рівня конкуренції індексами концентрації часто дають хибні результати, або ж як мінімум викликають протиріччя. [2, 3]. Згодом почали розробляти та використовувати різні моделі. Загалом існує більше 30 моделей для оцінки рівня конкуренції, серед них такі, як модель Бреснахана, альтернативний підхід запропонований Спіллером и Фаваро, модель Барроса і Модесто, модель Панзара–Росса та багато інших.

У випадку банківської системи України найбільш прийнятною з цих моделей є саме модель Панзара–Росса, це в свою чергу зумовлене недостатньою інформаційною базою для розрахунку інших моделей. Також причиною є і розробленість цієї моделі та її адаптованість до ринку банківських продуктів Росії. Зважаючи, що ринки України і Росії в більшій мірі подібні між собою, то результати моделі будуть адекватно описувати ситуацію на ринку України.

Згідно даної моделі (Panzar, Rosse, 1987), висновки щодо рівня монополізації ринку можна зробити виходячи з аналізу таких даних, як динаміка доходу фірми в залежності від варіації цін на фактори виробництва [2, 3].

За результатами моделі індикатор Н-статистики становить 0,204. Відповідно коефіцієнт множинної регресії для моделі становить 0,985, а коефіцієнт кореляції для моделі склав 0,971.

Отриманий індикатор відповідає проміжку від 0 до 1, що вказує на наявність монополістичної конкуренції на українському ринку банківських продуктів. Отже, за отриманими результатами можна зробити висновок, що кожен банк є монополістом на власний продуктовий ряд і на ринку пропонуються подібні продукти, але з різним набором характеристик, тому доцільним є здійснити аналіз цінних банків лідерів, які конкурують між собою в більшій мірі, і чий продукт найбільш подібні. Для цього скористаємося матрицею «Ціна–якість» (рис. 1).

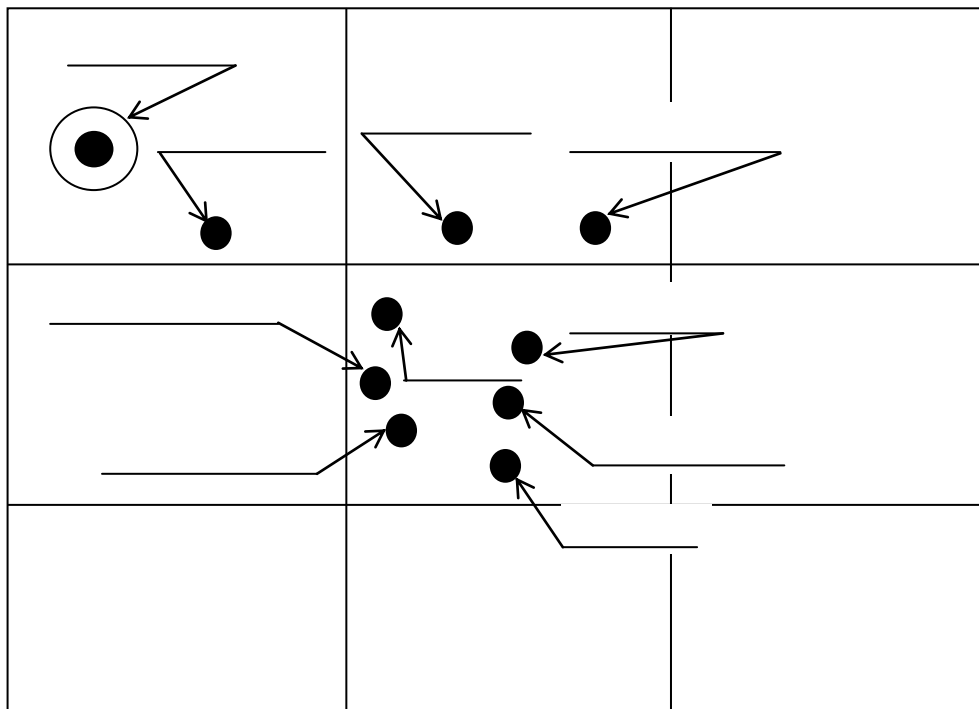

Рисунок 1 – Матриця «Ціна-якість» для найбільш надійних банків України

Таким чином, ми дійшли висновку, що дані методики можуть активно використовуватись банком з метою вдосконалення його цінової політики стратегії, та підвищення ефективності і конкурентоспроможності, як банку в цілому так і окремих продуктів.

1. Мамонов, М.Е. Моделирование конкуренции в российском банковском секторе с использованием подхода Панзара-Росса: теоретический и прикладной аспекты [Текст] / М.Е. Мамонов // Прикладная эконометрика. – 2010. – № 4 (20). – С. 3-23.

2. Дробышевский С., Пащенко С., Анализ конкуренции в российском банковском секторе. [Текст] / С. Дробышевский, С. Пащенко. – Москва: ИЭПП, 2006. – 130 с. – ISBN 5-93255-196-8.

3. Курдин, А.А., Альтернативные показатели для оценки состояния конкуренции на товарных рынках [Текст] / А.А. Курдин // Бюллетень конкурентной политики Лаборатория Проблем конкуренции и конкурентной политики. – 2008. – выпуск № 8. – 22 с.